

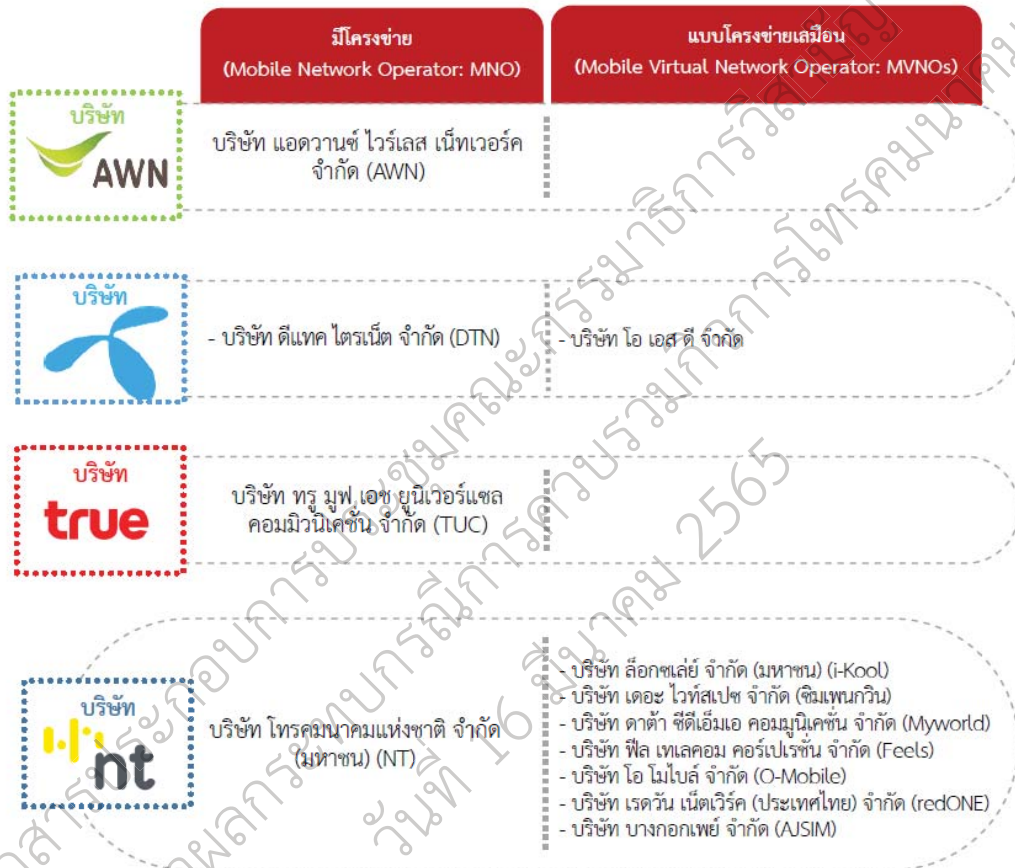
ข้อมูลเบื้องต้นในการวิเคราะห์ผลกระทบกรณีการรวมธุรกิจระหว่างบริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

1. สภาพตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทยในปัจจุบันเปรียบเทียบกับในกรณีที่มีการควบรวม

1.1 ผู้ให้บริการ

ตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทยมีผู้ให้บริการจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- (1) ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง (Mobile Network Operators-MNO) 4 ราย
- (2) ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน (Mobile Virtual Network Operators-MVNO) 8 ราย

1.2 ส่วนแบ่งตลาดและดัชนีการกระจุกตัว (Herfindahl-Hirschman Index : HHI)

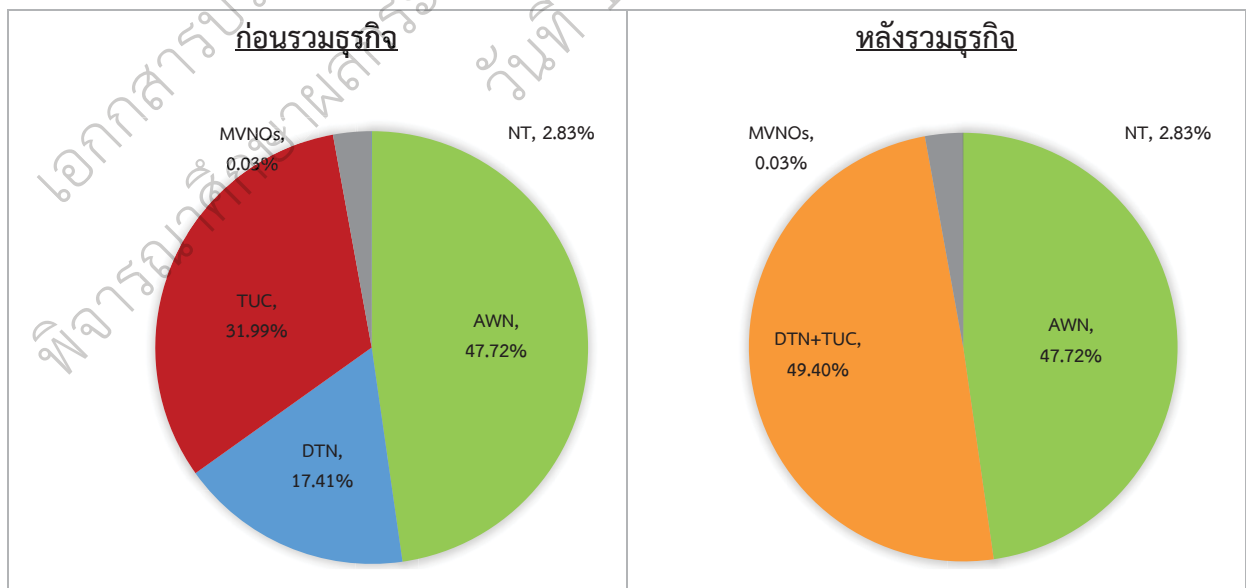
ส่วนแบ่งตลาดและดัชนีการกระจุกตัว (Herfindahl-Hirschman Index : HHI) ก่อนรวมธุรกิจ มีผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง (Mobile Network Operators-MNO) 4 ราย คือ บริษัท แอดวานซ์ ไวร์เลส เน็ทเวอร์ค จำกัด (AWN) บริษัท ดีแทค ไตรเน็ต จำกัด (DTN) บริษัท ทู มูฟ เอช ยูนิเวอร์แซล คอมมิวนิเคชั่น จำกัด (TUC) และบริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน) (NT) และมีผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน (Mobile Virtual Network Operators-MVNO) 8 ราย คือ บริษัท ล็อกซ์เลย์ จำกัด (มหาชน) (i-Kool) บริษัท เดอะ ไวท์สเปซ จำกัด (ซิมเพนกวิน) บริษัท ดาด้า ซิตีเอ็มเอ คอมมูนิเคชั่น จำกัด (Myworld) บริษัท ฟील เทเลคอม คอร์ปอเรชั่น จำกัด (Feels) บริษัท โอ โมบายล์ จำกัด (O-Mobile) บริษัท เรดวัน เน็ตเวิร์ค (ประเทศไทย) จำกัด (redONE) และบริษัท บางกอกเพย์ จำกัด (AJSIM) ซึ่งหากคำนวณส่วนแบ่งตลาดจากเลขหมายที่มีผู้ใช้งานพบว่า บริษัท AWN มีส่วนแบ่งตลาดสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 47.72 รองลงมาเป็นบริษัท TUC เท่ากับร้อยละ 31.99 และบริษัท DTN เท่ากับร้อยละ 17.41 และบริษัท NT มีส่วนแบ่งตลาดที่ร้อยละ 2.83 โดยค่าดัชนี HHI มีค่าเท่ากับ 3,612 หากรวมธุรกิจสำเร็จ จะทำให้ผู้บริการ

โทรศัพท์เคลื่อนที่แบบมีโครงข่ายคงเดิมคือ 4 ราย อย่างไรก็ตามหากพิจารณาว่า TUC และ DTN ว่าอยู่ในเครือเดียวกัน จะทำให้ผู้ให้บริการลดลงจาก 4 ราย เหลือ 3 ราย โดยบริษัทที่รวมธุรกิจจะครองส่วนแบ่งตลาดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.40 รองลงมาเป็นบริษัท AWN เท่ากับร้อยละ 47.72 และบริษัท NT มีส่วนแบ่งตลาดที่ร้อยละ 2.83 ในขณะที่กลุ่ม MVNO มีส่วนแบ่งเพียงร้อยละ 0.03 โดยค่าดัชนี HHI มีค่าเท่ากับ 4,725 เพิ่มขึ้น 1,218 หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 32.23

4Q2564	AWN	NT	DTN	TUC	หลังรวมกิจการ
เลขหมายที่ได้รับการจัดสรร	51,068,173	9,033,372	29,987,368	49,773,427	79,760,795
เลขหมายที่มีการใช้งาน	57,666,277*	3,425,730	21,039,372	38,661,710	59,701,082
ราคาค่าบริการประเภทเสียง (บาทต่อนาที)	0.52	0.29 (TOT) 0.44 (CAT)	0.55	0.57	
ราคาค่าบริการอินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์เคลื่อนที่ (บาทต่อ MB)	0.13	0.02 (TOT) 0.11 (CAT)	0.09	0.13	
รายได้จากการให้บริการ (ล้านบาท)	34,480	28.91	14,345	20,293	34,638
กำไรสุทธิ (ล้านบาท)	6,863		171	54	225
ส่วนแบ่งตลาด (เลขหมาย)	47.72%	2.83%	17.41%	31.99%	49.40%
ดัชนี HHI (เลขหมาย)	3,612				4,725
Δ การเปลี่ยนแปลงดัชนี HHI					+1,114 (+30.84%)
ส่วนแบ่งตลาด (รายได้)	49.86%	0.04%	20.75%	29.35%	50.09%
ดัชนี HHI (รายได้)	3,778				4,996
Δ การเปลี่ยนแปลงดัชนี HHI					+1,218 (+32.23%)

*AWN มีจำนวนเลขหมายที่มีการใช้งานมากกว่าเลขหมายที่ได้รับการจัดสรร เนื่องจากมีจำนวนเลขหมายเพิ่มเติมที่มาจาก การเช่าเลขหมายผู้ให้บริการรายอื่น

ส่วนแบ่งตลาดคำนวณจากเลขหมายที่มีการใช้งาน

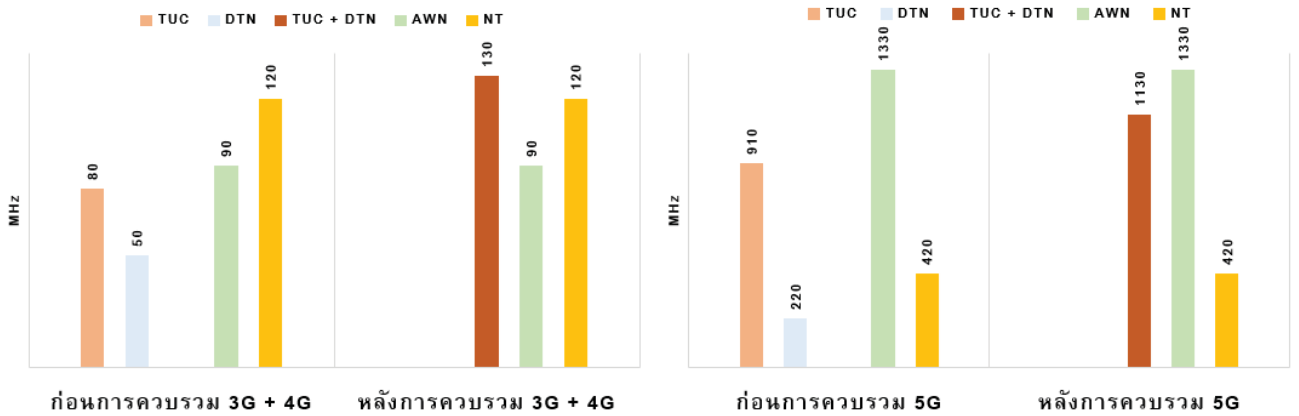
1.2 การถือครองและใช้ประโยชน์คลื่นความถี่สำหรับกิจการโทรคมนาคมเคลื่อนที่สากล (International Mobile Telecommunications – IMT)

กสทช. ได้จัดสรรคลื่นความถี่ให้รองรับสำหรับกิจการโทรคมนาคมเคลื่อนที่สากล ซึ่งปัจจุบัน มีผู้รับใบอนุญาตทั้งหมด 4 ราย คือ บริษัท แอดวานซ์ ไวร์เลส เน็ทเวอร์ค จำกัด (AWN) บริษัท ดีแทค ไตรเน็ต จำกัด (DTN) บริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน) (NT) สามารถสรุปและเปรียบเทียบในกรณีที่มีการรวมธุรกิจระหว่างบริษัท โทร คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) ได้ ดังนี้

ตารางแสดงการถือครองจำนวนคลื่นความถี่

คลื่นความถี่	เทคโนโลยี	TUC	DTN	TUC + DTN	AWN	NT
700 MHz	4G - TRUE / DTAC 5G - AIS / TRUE / DTAC / NT	20	20	40	30	20
850 MHz	3G					30
900 MHz	2G - TRUE / DTAC 3G - DTAC 4G - AIS / TRUE /DTAC	20	10	30	20	
1800 MHz	2G - DTAC 4G - AIS /TRUE /DTAC	30	10	40	40	
2100 MHz	3G/4G	30	30	60	30	30
2300 MHz	4G					60
2600 MHz	4G / 5G	90		90	100	
26 GHz	5G	800	200	1000	1200	400
	3G+4G	80	50	130	90	120
	ร้อยละคลื่นความถี่ที่ถือครอง	23.53%	14.71%	28.24%	26.47%	35.30%
	5G	910	220	1130	1330	420
	ร้อยละคลื่นความถี่ที่ถือครอง	31.60%	7.64%	39.24%	46.18%	14.58%
	รวมคลื่นความถี่ที่ถือครอง	990	270	1,260	1,420	540
	ร้อยละคลื่นความถี่ที่ถือครอง	30.74%	8.39%	39.13%	44.10%	16.77%

จากตารางแสดงการถือครองจำนวนคลื่นความถี่ ก่อนการควบรวมกิจการของ TUC และDTN มีการถือครองจำนวนคลื่นความถี่จำนวน 990 MHz และ270 MHz ตามลำดับ ในส่วนของ NT จะมีจำนวนคลื่นความถี่ที่ถือครองเพียง 540 MHz โดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่า AWN จะเป็นผู้ที่ได้เปรียบถือครองคลื่นความถี่จำนวน 1420 MHz หรือคิดเป็นร้อยละ 44.10 สำหรับการให้บริการโทรคมนาคม ซึ่งผู้ให้บริการทุกรายจะมีคลื่นความถี่สำหรับการให้บริการโทรคมนาคมครบทุกเทคโนโลยี 3G 4G และ5G แก่ผู้ใช้บริการอยู่แล้ว แต่เมื่อมีการควบรวมกิจการของ TUC และDTN แล้วจะพบว่าผู้ให้บริการทั้ง 2 ราย จะมีจำนวนคลื่นความถี่ที่ถือครองเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 1260 MHz หรือคิดเป็นร้อยละ 39.13

ภาพแสดงปริมาณการถือครองคลื่นความถี่

จากภาพแสดงปริมาณการถือครองคลื่นความถี่ในมุมมองของเทคโนโลยี 3G/4G และ 5G ก่อนการควบรวมกิจการของ TUC และ DTN มีจำนวนการถือครองคลื่นความถี่ จำนวน 80 MHz และ 50 MHz ตามลำดับ และ AWN มีการถือครองคลื่นความถี่ จำนวน 90 MHz ซึ่งน้อยกว่า NT ที่มีอยู่จำนวน 120 MHz ซึ่งทำให้มีคลื่นความถี่ที่สามารถรองรับเทคโนโลยีในการให้บริการครบทุกเทคโนโลยี 3G และ 4G ซึ่งเมื่อมีการควบรวมกิจการเกิดขึ้นส่งผลทำให้ TUC และ DTN มีปริมาณคลื่นความถี่เพิ่มขึ้นเป็น 130 MHz หรือคิดเป็นร้อยละ 38.24 จึงทำให้มีคลื่นความถี่ในการให้บริการเทคโนโลยี 3G 4G เพื่อรองรับปริมาณการใช้งานของผู้ใช้งานมากที่สุด โดย NT มีการถือครองคลื่นความถี่ร้อยละ 35.30 และ AWN ที่มีจำนวนการถือครองคลื่นความถี่ร้อยละ 26.47

สำหรับเทคโนโลยี 5G AWN เป็นผู้ถือครองคลื่นความถี่สำหรับการให้บริการเป็นจำนวน 1330 MHz หรือร้อยละ 46.18 ซึ่งมีจำนวนสูงที่สุด นอกจากนี้ ยังคงถือครองคลื่นความถี่ย่าน 2600 MHz ไว้อย่างสูงที่สุดที่จำนวน 100 MHz ซึ่งเป็นคลื่นความถี่ที่มีคุณสมบัติทะลุทะลวงปานกลางเหมาะสำหรับบริการที่ต้องการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและพื้นที่ที่มีการใช้งานหนาแน่น ทั้งนี้ จากกราฟแสดงให้เห็นได้ว่า TUC และ DTN ในสถานการณ์ก่อนควบรวมกิจการ มีการถือครองคลื่นความถี่และใช้ประโยชน์อยู่เพียง 910 MHz และ 220 MHz ตามลำดับ ซึ่งเมื่อควบรวมกิจการสำเร็จการถือครองคลื่นความถี่และการใช้ประโยชน์จะอยู่ที่จำนวน 1130 MHz หรือร้อยละ 39.24 เท่านั้น จึงอาจถือได้ว่าสำหรับการให้บริการเทคโนโลยี 5G AWN จะยังคงมีปริมาณการถือครองคลื่นความถี่สูงที่สุดทั้งก่อนและภายหลังการควบรวมกิจการของทั้งสองผู้ให้บริการ

2. เหตุผลของการควบรวมธุรกิจ ข้อดีและข้อจำกัดกรณีการรวมธุรกิจระหว่างบริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

2.1 เหตุผลของการควบรวมธุรกิจ

1) การประหยัดต่อต้นทุนต่อขนาดการดำเนินงาน (Economy of scale) ต้นทุนในการให้บริการลดลง จึงทำให้ผู้ให้บริการสามารถมีเงินทุนไปขยายโครงข่ายในการให้บริการมากขึ้น สามารถปรับปรุงคุณภาพในการให้บริการและพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีในการให้บริการรูปแบบใหม่ ๆ ส่งผลให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงบริการโทรคมนาคมพื้นฐานได้มากขึ้น มีคุณภาพในการใช้บริการที่ดีขึ้น ทำให้สามารถขยายโครงข่าย 5G ในพื้นที่ต่าง ๆ ได้ครอบคลุมมากขึ้นและรวดเร็วขึ้นเพื่อประโยชน์ของประชาชนผู้ให้บริการโดยรวม

2) การมีโครงข่ายที่รองรับการใช้งานการใช้อินเทอร์เน็ตที่เพิ่มขึ้น ผู้ใช้งานในปัจจุบันมีความต้องการในการส่งข้อมูลที่มีคุณภาพด้วยความเร็วสูง มีความหวังในการรับส่งต่ำ และครอบคลุมในพื้นที่กว้าง ส่งผลให้ผู้ประกอบการโทรคมนาคมต้องปรับรูปแบบการให้บริการจาก voice ไปเป็นบริการ broadband บริษัทที่ต้องการควบรวม จึงต้องปรับปรุงโครงข่ายการให้บริการให้เหมาะสมเพื่อรองรับการเติบโตอย่างรวดเร็ว

ของการรับส่งข้อมูลที่คาดว่าจะเติบโตไปอีกเรื่อยๆ ทั้งนี้ หากไม่มีการควบรวมบริษัทที่มีขนาดเล็กกว่า อาจเสียเปรียบในการแข่งขันมากขึ้นเรื่อยๆ

3) การเพิ่มการวิจัยและพัฒนา และการขยายโครงข่าย 5G การลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและบริการ และเพิ่มแรงจูงใจในการลงทุน เป็นข้อได้เปรียบจากการประหยัดต้นทุนซึ่งอาจส่งผลให้มีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยและพัฒนา การขยายโครงข่าย 5G อีกทั้ง การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ อันส่งผลให้ผู้บริโภคมีทางเลือกและมีนวัตกรรมใหม่ๆ ในการใช้งานมากขึ้น

2.2 กรณีศึกษาจากต่างประเทศ

สำนักงาน กสทช. ได้ทบทวนกรณีศึกษาของการควบรวมในประเทศต่าง ๆ โดยสรุปได้ ดังนี้

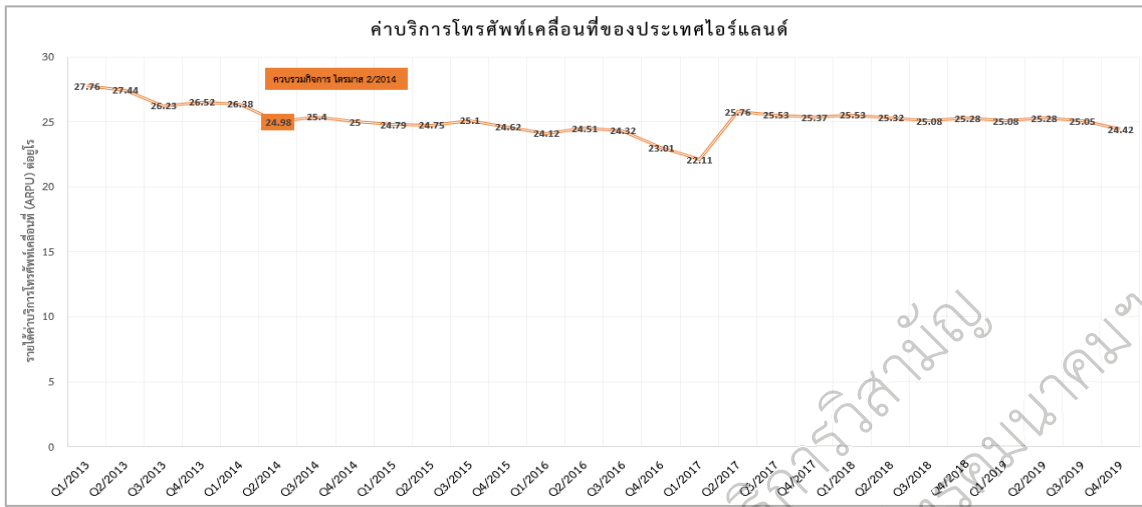
กรณีศึกษาต่างประเทศ	เหตุผลที่บริษัทขอควบรวม	ข้อดีและข้อจำกัดจากการควบรวม
Austria (2548) 5 -> 4 T-Mobile (อันดับ 2) และ tele.ring (อันดับ 4)	T-mobile ให้เหตุผลในการควบรวมว่าหากมีการรวมกิจการจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพโดยอ้างอิงงานวิจัยของ TKK (Austria's regulator) ซึ่งอธิบายว่า <u>การรวมโครงข่าย (Network integration) จะทำให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นและทำให้บริษัทมีต้นทุนคงที่ลดลง ลดต้นทุนค่าใช้จ่ายของโครงสร้างพื้นฐาน และสามารถปรับปรุงคุณภาพการให้บริการได้สูงขึ้น</u>	<u>ข้อดีของการรวมกิจการ</u> - เกิดการประหยัดต่อขนาด (Economy of scale) ต่อตลาดโทรคมนาคม - ผู้ให้บริการขยายและพัฒนาโครงข่าย 3G ได้เร็วขึ้น ส่งผลให้โครงข่ายมีความครอบคลุม ความเร็วและคุณภาพมากขึ้น <u>ข้อจำกัดของการรวมกิจการ</u> - เกิดผู้ให้บริการรายใหญ่ 2 รายที่ครองส่วนแบ่งตลาดส่วนใหญ่ - ลดทางเลือกของผู้บริโภค - อัตราค่าบริการมีแนวโน้มสูงขึ้น - อุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดสูงขึ้น
Austria (2555) 4 -> 3 Orange (One) (อันดับ 3) และ Three (อันดับ 4)	H3G ให้เหตุผลในการควบรวมว่า H3G มุ่งเน้นเสนอบริการด้านข้อมูลในเชิงรุกอย่างมากเมื่อเทียบกับผู้ให้บริการรายอื่น แต่การที่ H3G ไม่มีโครงข่าย 2G เป็นของตัวเองเป็นข้อเสียเปรียบในการให้บริการด้านเสียง ดังนั้น H3G จึงไม่สามารถให้บริการในราคาเชิงรุกในทุกด้าน การบริการได้ การรวมธุรกิจจะทำให้ H3G สามารถมีโครงข่าย 2G เป็นของตนเองซึ่งทำให้ต้นทุนเฉลี่ยลดลงและทำให้สามารถให้บริการในราคาที่ลดลงได้ สามารถขยายโครงข่ายให้ครอบคลุมได้กว้างขึ้นและพัฒนาโครงข่าย 4G ได้เร็วมากขึ้น ซึ่งจะดึงดูดผู้ใช้บริการรายใหม่มากขึ้น และเป็นสิ่งจำเป็นต่อการกระตุ้น	<u>ข้อดีของการรวมกิจการ</u> - เกิดผู้ให้บริการรายใหญ่รายที่ 3 ซึ่งจะเข้ามาแย่งส่วนแบ่งตลาดกับผู้ให้บริการรายใหญ่ 2 รายเดิม ซึ่งอาจทำให้การแข่งขันมีแนวโน้มสูงขึ้น - เกิดการประหยัดต่อขนาด (Economy of scale) ต่อตลาดโทรคมนาคม - ผู้ให้บริการสามารถขยายและพัฒนาโครงข่าย 4G ได้เร็วขึ้น ส่งผลให้โครงข่ายมีความครอบคลุม ความเร็วและคุณภาพมากขึ้น <u>ข้อจำกัดของการรวมกิจการ</u> - ผู้ให้บริการรายใหญ่ 3 ราย อาจมีแรงจูงใจในการแข่งขันลดลงและอาจทำความตกลงร่วมกันเพื่อลดหรือจำกัดการแข่งขัน อย่างไรก็ตาม การทำความตกลงร่วมกันระหว่าง 3 ราย มีโอกาสเกิดขึ้นน้อยกว่าการ

กรณีศึกษาต่างประเทศ	เหตุผลที่บริษัทขอควบรวม	ข้อดีและข้อจำกัดจากการควบรวม
	<u>เศรษฐกิจให้เติบโต</u>	<p>ทำความเข้าใจร่วมกันระหว่าง 2 ราย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ลดทางเลือกของผู้บริโภค - อัตราค่าบริการมีแนวโน้มสูงขึ้น - อุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดสูงขึ้น
<p>Ireland (2557) 4 -> 3 O2 (อันดับ 2) และ Three (อันดับ 4)</p>	<p>Three ให้เหตุผลในการควบรวมว่าสภาพตลาดของไอร์แลนด์มีผู้นำอย่างชัดเจนคือ Vodafone หากไม่มีการรวมกันเกิดขึ้น Vodafone จะยิ่งผูกขาดและสร้าง Gap ระหว่างอันดับ 2 3 และ 4 มากขึ้นเรื่อยๆ การควบรวมครั้งนี้จะทำให้สภาพการเงินของ 2 บริษัทที่ควบรวมแข็งแกร่งขึ้นและสามารถแข่งขันกับ Vodafone ได้มากขึ้น</p>	<p><u>ข้อดีของการรวมกิจการ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การควบรวมกิจการจะทำให้เกิดประโยชน์เพิ่มเติมอย่างมีนัยสำคัญในแง่ของ <u>ความครอบคลุมของเครือข่าย ความเร็ว และคุณภาพ</u> เมื่อเทียบกับสถานการณ์ที่ไม่มีการควบรวมกิจการ 2. การแบ่งปันทรัพยากรกันระหว่าง Tree และ O2 ในส่วนของคลื่นความถี่ และโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม 3. ผู้ใช้บริการได้รับประโยชน์จากการแข่งขันทางด้านราคาและบริการ เนื่องจากผู้ให้บริการโทรคมนาคมในทวีปยุโรป อยู่ในช่วงการพัฒนาโครงข่ายโทรคมนาคมให้รองรับเทคโนโลยี 4G/LTE จึงเป็นจุดเร่งการพัฒนาของผู้ให้บริการทุกราย ซึ่งการควบรวมกิจการของ Three และ O2 ในประเทศไอร์แลนด์ ซึ่งผู้ใช้งานจะไม่ได้รับผลกระทบจากการควบรวมกิจการดังกล่าว ซึ่งสามารถใช้บริการได้อย่างต่อเนื่อง <p><u>ข้อจำกัดของการรวมกิจการ</u></p> <p>การควบรวมกิจการของผู้ให้บริการโทรคมนาคมที่มีโครงข่ายเป็นของตัวเอง (MNO) จนเหลือผู้ให้บริการจำนวน 3 ราย อาจจะทำให้ราคาค่าบริการสูงขึ้น และไม่เกิดผู้ให้บริการรายใหม่ ซึ่งคณะกรรมการยุโรป ได้มีข้อกังวลจะไม่เกิด MNO รายใหม่ภายใน 1-2 ปี เพื่อเพิ่มทางเลือกของผู้บริโภค</p>
<p>UK (2558-2559) 4 -> 3 O2 (อันดับ 2) และ Three (อันดับ 4)</p>	<p>Three ให้เหตุผลในการควบรวมว่าเนื่องจากการเจรจากันระหว่าง BT (fixed รายใหญ่สุด) กับ EE (Mobile รายใหญ่สุด) เพื่อให้ Three สามารถแข่งขันกับ BT-EE ได้ จึงต้องการรวมกับ O2 เพื่อให้การดำเนินการของบริษัทมีประสิทธิภาพมากขึ้น</p>	<p><u>ข้อดีของการไม่เข้าร่วมกิจการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่ลดทางเลือกของผู้บริโภค - ไม่ลดอำนาจต่อรองของ non-MNOs ทั้งรายปัจจุบันและรายใหม่ - มีการแข่งขันที่เหมาะสมในตลาดโทรคมนาคมและไม่จำกัดเฉพาะผู้ให้บริการรายใหญ่

กรณีศึกษาต่างประเทศ	เหตุผลที่บริษัทขอควบรวม	ข้อดีและข้อจำกัดจากการควบรวม
		<p><u>ข้อจำกัดของการไม่ได้รวมกิจการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - EE มีอำนาจต่อรองในตลาดมากกว่าผู้ให้บริการรายอื่น เนื่องจากได้เข้าซื้อกิจการของ BT Group ในปี 2015 ซึ่งในขณะนั้นเป็นผู้ให้บริการโทรศัพท์ประจำที่ broadband and pay-tv business - อาจไม่เกิดการประหยัดต่อขนาดในตลาดโทรคมนาคม (Economy of scale)
<p>US (2561) 4 -> 3 T-Mobile (อันดับ 3) และ Sprint (อันดับ 4)</p>	<p>T-Mobile และ Sprint ให้เหตุผลในการรวมธุรกิจว่า ทั้ง 2 บริษัทเป็นผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ MNO 2 รายที่เล็กที่สุดในตลาด การร่วมมือกันจะทำให้มีความสามารถในการขยายโครงข่าย 5G ซึ่งต้องการเงินทุนจำนวนมากมากกว่าการที่ทั้ง 2 บริษัทขยายโครงข่ายด้วยตนเอง อีกทั้ง ยังเป็นการสนับสนุนให้การพัฒนาโครงข่ายมีประสิทธิภาพมากขึ้นและเป็นการส่งเสริมจุดด้อยของทั้ง 2 บริษัทจากการที่ Sprint ขาดแคลนคลื่นความถี่ย่านกลางและ T-Mobile ขาดแคลนคลื่นความถี่ย่านต่ำ นอกจากนี้ การรวมธุรกิจจะทำให้ T-Mobile สามารถแข่งขันกับผู้ให้บริการรายใหญ่ 2 รายเต็มได้ ดังนั้น การรวมธุรกิจในครั้งนี้ไม่ส่งผลให้แนวโน้มการแข่งขันในตลาดลดลง</p>	<p><u>ข้อดีของการรวมกิจการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เกิดการประหยัดต่อขนาด (Economy of scale) ต่อตลาดโทรคมนาคม - ผู้ให้บริการสามารถขยายและพัฒนาโครงข่าย 5G ได้เร็วขึ้น ส่งผลให้โครงข่ายมีความครอบคลุม ความเร็วและคุณภาพมากขึ้น - เกิดผู้ให้บริการรายใหญ่รายที่ 3 ซึ่งจะเข้ามาแย่งส่วนแบ่งตลาดกับผู้ให้บริการรายใหญ่ 2 รายเดิม ซึ่งอาจทำให้การแข่งขันมีแนวโน้มสูงขึ้น <p><u>ข้อจำกัดของการรวมกิจการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้ให้บริการรายใหญ่ 3 ราย อาจมีแรงจูงใจในการแข่งขันลดลงและอาจทำความตกลงร่วมกันเพื่อลดหรือจำกัดการแข่งขัน อย่างไรก็ตาม การทำความตกลงร่วมกันระหว่าง 3 ราย มีโอกาสเกิดขึ้นน้อยกว่าการทำความตกลงร่วมกันระหว่าง 2 ราย - ลดทางเลือกของผู้บริโภค - อัตราค่าบริการมีแนวโน้มสูงขึ้น - อุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดสูงขึ้น
<p>Malaysia (2564) 4 -> 3 Digi (อันดับ 2) และ Celcom (อันดับ 3)</p>	<p>Celcom และ Digi ให้เหตุผลในการรวมธุรกิจว่าการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี 4G และ 5G ส่งผลให้ทั้งสองบริษัทต้องใช้เงินลงทุนมหาศาลในการวางระบบเครือข่าย จึงต้องลดต้นทุน และเพื่อให้ใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ การรวมธุรกิจกันจะเป็นโอกาสในการสร้างนวัตกรรมใหม่ให้อุตสาหกรรมโทรคมนาคมของประเทศ</p>	<p><u>ข้อดีของการรวมกิจการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เกิดการประหยัดต่อขนาด (Economy of scale) ต่อตลาดโทรคมนาคม - ผู้ให้บริการสามารถขยายและพัฒนาโครงข่าย 5G ได้เร็วขึ้น ส่งผลให้โครงข่ายมีความครอบคลุม ความเร็วและคุณภาพมากขึ้น <p><u>ข้อจำกัดของการรวมกิจการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - มีความเป็นไปได้ว่าอัตราค่าบริการอาจจะสูงขึ้น

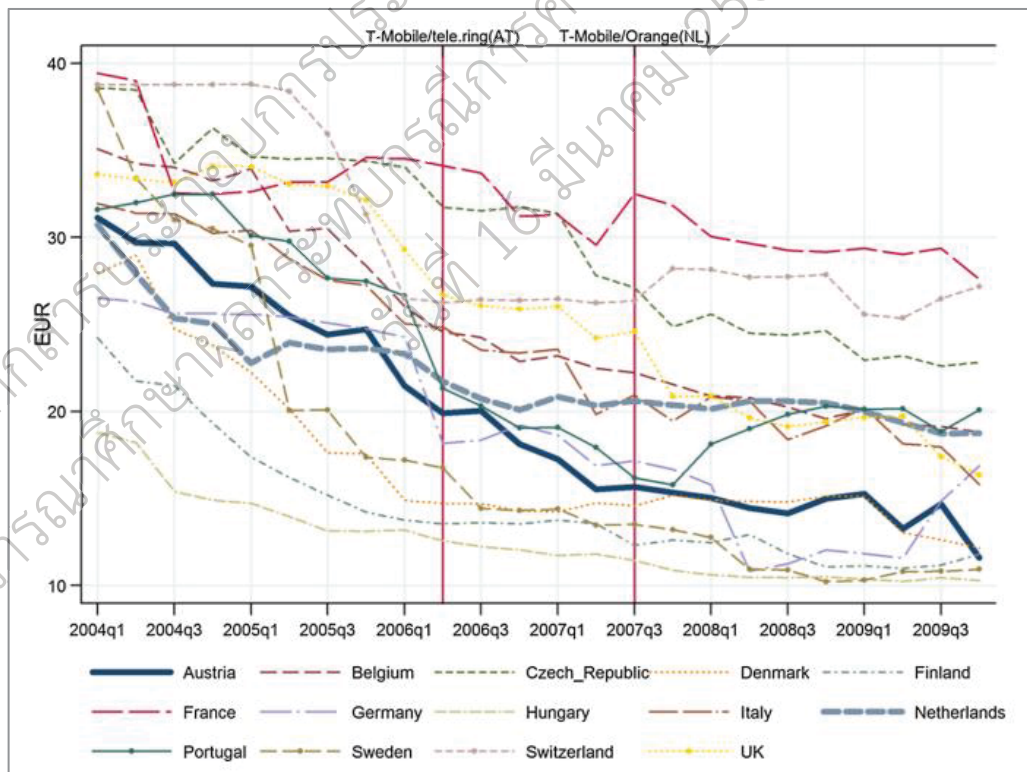
กรณีศึกษาในประเด็นแนวโน้มของอัตราค่าบริการ

ประเทศไอร์แลนด์

ตัวอย่างกรณีศึกษาของประเทศไอร์แลนด์ภายหลังควมรวมพบว่าอัตราค่าบริการมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยซึ่งไม่ได้เพิ่มขึ้นตามที่คาดการณ์ไว้ในตอนแรก อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าอัตราค่าบริการมีแนวโน้มลดลงภายหลังการควมรวมของทั้ง 2 บริษัท ก็ยังไม่อาจพิจารณาว่าการควมรวมไม่ส่งผลต่อราคา หรือว่าการแข่งขันในเทคโนโลยี 4G ในไอร์แลนด์ทำให้ราคาลดลงอย่างต่อเนื่อง

ประเทศออสเตรีย

ตัวอย่างกรณีศึกษาของประเทศออสเตรียจากงานวิจัยของ L. Aguzzoni et al. (2017)¹ แสดง ภายหลังควบรวมพบว่าอัตราค่าบริการมีแนวโน้มลดลงซึ่งไม่ได้เพิ่มขึ้นตามที่คาดการณ์ไว้ในตอนแรก เช่นเดียวกับกรณีของประเทศไอร์แลนด์ นอกจากนี้ ผลการศึกษาจากงานวิจัยนี้ยังเป็นไปทางเดียวกับกรณีของ ประเทศไอร์แลนด์ว่าการควบรวมไม่อาจสรุปในประเด็นของราคาได้เพราะราคาที่ลดลงอาจมาจากมาตรการ เฉพาะที่กำหนดให้ผู้ขอควบรวมดำเนินการ หรือการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นในตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่ของประเทศ ออสเตรีย

2.3 ข้อวิเคราะห์ของสำนักงาน กสทช. ในประเด็นข้อดีและข้อจำกัดกรณีการรวมธุรกิจระหว่างบริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

จากข้อมูลของบริษัท TRUE CORP และบริษัท DTAC รวมถึงกรณีศึกษาจากประเทศต่างๆ เหตุผล หรือประโยชน์หลักที่จะได้จากการควบรวมในแง่ของผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการสามารถสรุปได้ ดังนี้

- 1) การประหยัดต่อขนาด (Economy of scale) จะช่วยลดต้นทุนของผู้ให้บริการ
- 2) ผู้ให้บริการ สามารถนำต้นทุนที่ประหยัดขึ้นไปขยายและพัฒนาโครงข่ายได้เร็วขึ้น ส่งผลให้โครงข่าย มีความครอบคลุม ความเร็วและคุณภาพมากขึ้น สำหรับกรณีนี้โครงข่ายที่บริษัท TRUE CORP และบริษัท DTAC จะพัฒนาคือเทคโนโลยี 5G อย่างไรก็ดี ในประเด็นของผู้ใช้บริการ สำนักงาน กสทช. จะมีมาตรการหรือ ข้อกำหนดที่ชัดเจนว่าผู้ให้บริการจะนำประโยชน์ที่ได้จากการประหยัดต่อขนาด มาใช้ในการขยายและพัฒนา โครงข่ายต่อไป

ในส่วนของข้อจำกัด ในตลาดที่มีผู้แข่งขันน้อยราย (Oligopoly) ซึ่งเมื่อมีการควบรวมจะทำให้ตลาดนี้ มีการกระจุกตัวมากขึ้น จะเห็นได้จากค่า HHI ที่เปลี่ยนไปมากกว่า 1,000 จุด ตามหลักเศรษฐศาสตร์ทั่วไป ระดับการกระจุกตัวที่มากขึ้น ย่อมหมายถึงการแข่งขันที่ลดลง ซึ่งการแข่งขันในตลาดที่ลดลงอาจส่งผลกระทบต่อ ดังนี้

- 1) ทางเลือกของผู้บริโภคลดลง
- 2) อัตราค่าบริการอาจสูงขึ้น
- 3) อุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดอาจสูงขึ้น

อย่างไรก็ดี หากมีมาตรการกำกับดูแลที่เหมาะสม หรือมีปัจจัยภายนอกอื่นๆ ทำให้การแข่งขัน เปลี่ยนไป ข้อจำกัดข้างต้นอาจไม่เกิดขึ้นก็ได้

3. ผลกระทบ

3.1 ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการรวมธุรกิจระหว่างบริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

เนื่องจากการรวมธุรกิจระหว่างบริษัท TRUE CORP และบริษัท DTAC จะทำให้ผู้บริการ โทรศัพท์เคลื่อนที่แบบมีโครงข่ายหากพิจารณาว่า TUC และ DTN อยู่ในเครือเดียวกันจะทำให้ผู้ให้บริการลดลง จาก 4 ราย เหลือ 3 ราย ในขณะที่ผู้ให้บริการประเภท MVNO ยังเหลือ 8 รายเท่าเดิม ซึ่งจำนวนผู้ให้บริการใน ตลาดมีจำนวนลดลง ตามข้อ 1.1 จะเห็นว่าการกระจุกตัวของตลาดมีค่าสูงขึ้น เนื่องจากค่า HHI เพิ่มขึ้นสูงกว่าเดิมถึง

¹ L. Aguzzoni et al. (2017). Ex-post Analysis of Mobile Telecom Mergers: The Case of Austria and The Netherlands.

1,114 จุด ทำให้อาจเกิดผลกระทบต่อทั้งผู้บริโภคและการแข่งขันในกิจการโทรคมนาคม โดยเฉพาะในตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

ปัจจัยที่อาจได้รับผลกระทบ	คำอธิบาย
ปัจจัยด้านบวก	
การขยายโครงข่าย	หลังจากการควบรวมธุรกิจระหว่างบริษัท TRUE CORP และบริษัท DTAC จะทำให้ทั้ง 2 บริษัท มีแนวโน้มที่จะใช้ทรัพยากรโครงข่ายโทรคมนาคมร่วมกัน ส่งผลทำให้ลดการลงทุนในส่วนการขยายโครงข่ายในพื้นที่ที่มีความซ้ำซ้อนกัน โดยเฉพาะกลุ่มลูกค้าของบริษัท DTAC ที่จะสามารถได้เข้าถึงเทคโนโลยี 5G ได้ทั่วถึงมากขึ้น
การลงทุนของผู้ให้บริการ	หลังจากการควบรวมธุรกิจระหว่างบริษัท TRUE CORP และบริษัท DTAC จะช่วยทำให้ทั้ง 2 บริษัท เกิดการใช้ทรัพยากรร่วมกัน อาทิ บุคลากร คลื่นความถี่ ศูนย์บริการลูกค้า และโครงข่ายโทรคมนาคมร่วมกัน เป็นต้น ส่งผลทำให้ลดการลงทุนในส่วนดังกล่าวได้
ปัจจัยด้านลบ	
ทางเลือกของผู้บริโภค	หลังจากการควบรวมธุรกิจระหว่างบริษัท TRUE CORP และบริษัท DTAC จะหากพิจารณาเฉพาะบริษัทย่อย จะทำให้ผู้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบมีโครงข่ายคงเดิมคือ 4 ราย อย่างไรก็ตามหากพิจารณาว่า TUC และ DTN ว่าอยู่ในเครือเดียวกัน จะทำให้ผู้ให้บริการลดลงจาก 4 ราย เหลือ 3 ราย ดังนั้นทางเลือกของผู้บริโภคในการเลือกผู้ให้บริการอาจลดลง ถ้าทั้ง TUC และ DTN มีการให้บริการในรูปแบบคล้ายกัน
อัตราค่าบริการ	หลังจากการควบรวมธุรกิจระหว่างบริษัท TRUE CORP และบริษัท DTAC อาจเกิดผลกระทบต่อการแข่งขันในกิจการโทรคมนาคม เนื่องจากค่า HHI เพิ่มขึ้นสูงกว่าเดิมถึง 1,114 จุด ตามหลักเศรษฐศาสตร์ การแข่งขันที่ลดลงย่อมส่งผลกระทบต่ออัตราค่าบริการให้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นได้
การเข้าสู่ตลาดของผู้เล่นรายใหม่	ตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เป็นตลาดที่ต้องลงทุนเป็นจำนวนมากอยู่แล้ว การที่ตลาดเกิดการกระจุกตัวมากขึ้น ตามหลักเศรษฐศาสตร์ ผู้เล่นรายใหญ่อย่อมมีแนวโน้มในการกีดกันผู้เล่นได้มากขึ้น รวมไปถึงผู้ให้บริการที่ไม่มีโครงข่ายเป็นของตนเองย่อมมีอำนาจในการต่อรองลดลง เพราะจำนวนผู้ให้บริการที่มีโครงข่ายลดลง
การถือครองคลื่นความถี่	หลังจากการควบรวมธุรกิจระหว่างบริษัท TRUE CORP และบริษัท DTAC ทั้ง 2 บริษัท จะมีคลื่นความถี่ร่วมกันมากขึ้น แต่ยังคงมีคลื่นความถี่ทั้งหมดรวมกันน้อยกว่า AWN
ราคาคืนความถี่ในอนาคต	ในการประเมินราคาคืนความถี่แต่ละครั้ง ได้คำนึงถึงสภาพการแข่งขันและจำนวนผู้ให้บริการในตลาดอยู่แล้ว จึงไม่กระทบในประเด็นดังกล่าว

3.2 ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นหากไม่มีการควมรวม

(1) บริษัท TRUE CORP และบริษัท DTAC ต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น จากการแข่งขันกับผู้ให้บริการโทรคมนาคมรายใหญ่ คือ AWN จากข้อมูลรายได้จากการประกอบการกิจการโทรคมนาคมและต้นทุน ในปี 2558 ถึง 2563 พบว่าบริษัท AWN มีรายได้มากกว่าบริษัท TRUE CORP และบริษัท DTAC แต่หากพิจารณาต้นทุนพบว่าบริษัท AWN และบริษัท TRUE CORP มีต้นทุนที่ใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่าบริษัท TRUE CORP มีประสิทธิภาพด้านการจัดการและการดำเนินงานไม่เท่าบริษัท AWN อีกทั้ง กำไรสุทธิของบริษัท TRUE CORP มีแนวโน้มติดลบ (ยกเว้นปี 2561)

ที่มา: สำนักงาน กสทช.

(2) การประหยัดต่อขนาดลดลง ค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นอาจนำไปสู่การลดลงของอัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return) ของผู้ประกอบการโทรคมนาคมได้ โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายจากต้นทุนในการจัดหาเงินทุนสำหรับผู้ประกอบการโทรคมนาคม ซึ่งไม่มีขนาดของกิจการที่ใหญ่เพียงพอที่จะทำให้เกิดการประหยัดต่อขนาดได้ โดยในกรณีของบริษัท TRUE CORP พบว่าระดับการลงทุนเดิมที่เคยใช้ในการพัฒนาและรักษา

โครงข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่สามารถที่จะดำรงไว้ได้ในระยะยาว หากไม่มีการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานจากฐานผู้ใช้บริการที่มีขนาดใหญ่ขึ้น อีกทั้ง ความสามารถการประหยัดต่อขนาดจากการดำเนินการที่มีอยู่ของบริษัท TRUE CORP และบริษัท DTAC มีไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานและการบำรุงรักษาเพื่อให้บริการ 5G ในระดับที่แต่ละราย (หากไม่มีการรวมธุรกิจ) สามารถแข่งขันกับบริษัท AWN ได้

(3) การพัฒนาโครงข่าย 5G ในปัจจุบันบริษัท DTAC ยังไม่เปิดให้บริการ 5G ทั่วประเทศไทย เนื่องจากครอบครองคลื่นความถี่ 700 MHz เพียง 2x10 MHz ทำให้ไม่สามารถให้บริการด้วยความเร็วสูงสุดแก่ผู้ใช้บริการ 5G ได้เมื่อเทียบกับบริษัท AWN และบริษัท TRUE CORP ที่ได้มีการเปิดตัวใช้งานโครงสร้างพื้นฐานที่สามารถรองรับการให้บริการ 5G ทั่วประเทศแล้วตั้งแต่ช่วงต้นปี 2564

4. มาตรการเฉพาะที่สามารถนำมาใช้พิจารณา

โดยทั่วไปแล้วมาตรการเฉพาะที่นำมาใช้ในกรณีการรวมธุรกิจ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทหลัก คือ มาตรการเชิงโครงสร้าง (Structural remedies) และมาตรการเชิงพฤติกรรม (Behavioural remedies) ซึ่งเมื่อพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นในเบื้องต้น อาจมีการพิจารณามาตรการเฉพาะดังต่อไปนี้สำหรับบริษัท TUC และ DTN ซึ่งเป็นบริษัทลูกของบริษัท NewCo เพื่อส่งเสริมการแข่งขันและคุ้มครองผู้บริโภค

ปัจจัยที่อาจได้รับผลกระทบ	มาตรการเฉพาะ
มาตรการเชิงโครงสร้าง (Structural remedies)	
การขยายโครงข่าย	กำหนดมาตรการเพิ่มเติมข้อกำหนดความครอบคลุมของโครงข่าย 5G ของบริษัท 2 บริษัท คือ TUC และ DTN เพิ่มมากขึ้นเพื่อให้ลูกค้าของทั้ง 2 บริษัทสามารถใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่ 5G ได้อย่างต่อเนื่อง และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
ทางเลือกของผู้บริโภค	เพื่อให้ผู้บริโภคยังมีทางเลือกและการใช้บริการคงเดิม ควรมีมาตรการกำหนดให้บริษัทของทั้ง 2 บริษัท คือ TUC และ DTN ไม่มีการรวมธุรกิจกันในระยะเวลาดังกล่าว
การเข้าสู่ตลาดของผู้เล่นรายใหม่	สำนักงาน กสทช. อาจพิจารณามาตรการส่งเสริมผู้ให้บริการรายเล็ก เช่น ผู้ให้บริการ MVNO โดยกำหนดให้ TUC และ DTN ต้องขาย Capacity ในการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ให้กับ MVNO เมื่อมีการร้องขอ โดยอาจกำหนดเป็นร้อยละ 20 ของ Capacity ของโครงข่ายตนเอง และอาจกำหนดมาตรการดังกล่าวเป็นระยะเวลาหนึ่ง เช่น 3-5 ปี เพื่อให้เกิดการส่งเสริมให้เกิดผู้ให้บริการรายเล็กสามารถทำการแข่งขันเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภค เพื่อให้เกิดทางเลือกแก่ผู้รับบริการที่มีความหลากหลาย ทั้งนี้ บริษัท MVNO ต้องไม่ใช่บริษัทในกลุ่มหรือเครือเดียวกันกับ TUC และ DTN ด้วย
การถือครองคลื่นความถี่	หลังจากการควบรวมธุรกิจระหว่างบริษัท TRUE CORP และบริษัท DTAC บริษัท TUC และ DTN จะมีคลื่นความถี่ร่วมกันมากขึ้น แต่ยังคงมีคลื่นความถี่ทั้งหมดรวมกันน้อยกว่า AWN ดังนั้น มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการถือครองคลื่นความถี่จึงยังไม่ได้พิจารณาเป็นมาตรการเฉพาะในการควบรวมครั้งนี้
มาตรการเชิงพฤติกรรม (Behavioural remedies)	
อัตราค่าบริการ	สำนักงาน กสทช. มีประกาศ กสทช. ที่กำกับดูแลโครงสร้างอัตราค่าบริการอยู่ และผู้ให้บริการที่อยู่ภายใต้ประกาศดังกล่าวต้องรายงานอัตราค่าบริการต่อ

ปัจจัยที่อาจได้รับผลกระทบ	มาตรการเฉพาะ
	<p>สำนักงาน กสทช. ซึ่งสำนักงาน กสทช. ได้มีการเผยแพร่เป็นรายไตรมาสอยู่แล้ว ดังนั้น ค่าบริการเฉลี่ยจึงต้องเป็นไปตามที่ประกาศกำหนดถึงแม้จะมีการควมรวมก็ตาม อย่างไรก็ตาม สำนักงาน กสทช. จะกำหนดมาตรการเพิ่มขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับโครงสร้างตลาดที่เปลี่ยนไปจากการควมรวม และมีสภาพที่เหมาะสมและยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น การกำหนดราคาในรูปแบบ Price Cap ซึ่งมีการค้ำึงสภาพตลาดในปัจจุบันและประสิทธิภาพของอุตสาหกรรมโทรคมนาคม เป็นต้น</p>
<p>คุณภาพการให้บริการ</p>	<p>QoS ต้องเป็นไปตามที่ กสทช. กำหนด ตามประกาศ กสทช. เรื่อง มาตรฐานของคุณภาพการให้บริการโทรคมนาคม ซึ่งสำนักงาน กสทช. ได้ตรวจสอบคุณภาพการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ประเภทเสียงและประเภทข้อมูลเป็นประจำทุกไตรมาส โดยตรวจสอบจากอัตราส่วนการทดสอบสำเร็จ (Call Setup Success Rate) อัตราส่วนในกรณีที่สายหลุด (Call Drop Rate) ความเร็วเฉลี่ยในการส่งข้อมูลของการดาวน์โหลดและอัปโหลด (FTP DL และ FTP UL) และการเข้าเว็บไซต์ (HTTP) และกำหนดให้ TUC และ DTN ต้องคงจำนวน cell sites เพื่อรักษาคุณภาพและมาตรฐานให้ประชาชนได้รับไม่ต่ำกว่าเดิม นอกจากนี้ บริษัทจะมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันมากขึ้น จึงควรมีมาตรการกำหนดให้บริษัททั้ง 2 มีความพร้อมเพื่อรองรับจำนวนลูกค้าที่จะเพิ่มขึ้นจากการควมรวมกิจการเพื่อให้คุณภาพในการให้บริการต่อผู้ใช้บริการไม่ต่ำกว่าเดิม เช่น จำนวนเจ้าหน้าที่ที่เพียงพอเพื่อรองรับการให้บริการทั้งในส่วนของคุณยบริการ และพนักงานรับสาย (Call center) รวมถึงขนาดพื้นที่ของคุณยบริการลูกค้าที่สามารถรองรับการเข้ามาติดต่อของผู้ใช้บริการ</p>
<p>การคุ้มครองผู้ใช้บริการ</p>	<p>TUC และ DTN ต้องคงไว้ซึ่งเงื่อนไขของสัญญาและข้อตกลงระหว่างบริษัทและผู้ใช้บริการรวมถึงผลประโยชน์ที่ได้รับตามที่ได้มีการทำสัญญาหรือข้อตกลงไว้ตามระยะเวลาที่กำหนดในสัญญา เว้นแต่เป็นการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขของสัญญาที่เป็นคุณหรือเป็นประโยชน์และได้รับการยินยอมจากผู้ใช้บริการ</p>
<p>การรายงานผลการควมรวม</p>	<p>TUC และ DTN ต้องรายงานผลการประกอบธุรกิจ ภายใต้การดำเนินการตามกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขที่ได้รับจาก กสทช. เป็นรายไตรมาสหรือตามแต่ระยะเวลาที่ กสทช. กำหนด ตามแบบที่ กสทช. กำหนด ไว้เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 3 ปี</p>
<p>การประชาสัมพันธ์</p>	<p>หากการควมรวมสำเร็จ บริษัทที่ได้รับอนุญาตให้ควมรวมต้องมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ต่อสาธารณชนว่าจะคงไว้ซึ่งบริการที่มีคุณภาพและราคาค่าบริการที่เป็นธรรมต่อผู้ใช้บริการ</p>